

EGYSZERŰ TÖRTÉNET BODECKY PÁL FÉL KARJÁRÓL.

I.

FEL a várba, aztán vissza a bástyán, a kanyargós lépcsőkön gyorsan lecsúszni a csendes, sötétbe borult mélységbe, a szunyonyadó kis utca hátán mászkálni, mint parányi nyugtalan emberbolha a lompos kutya fején, aki még arra is lusta, hogy levakarja magáról — futni lihegve, mintha az este hajszolná, az este, mely egyre nagyobb területet akar elönteni s nem tűri az előtte baktató, lassúlépésű embert.

— Hé, nincs semmi dolgod? — förmed fel ilyenkor az este s sarkára hág lépten-nyomon, kitéríti erre is, arra is, zavarja, mérgesíti, de se baj: csökönyös lélek az ember s ha egyszer a maga dolgára esküdött, nem törődik a gomolygó, akadékoskodó sötétséggel.

— Nincs — vágja vissza hetykén s hogy be is bizonyítsa, megáll. Kis rejtek utcák titokzatos kapui ólálkodnak mellette, mögötte, végigméri a szemével egyszer, kétszer, aztán nekitámaszkodik a sápadt falnak, mely sárga hálóköntösében ijedten hunyorog, zsalugáteres ablakfedőit, mint engedelmes kezeket, fülére tapasztja s mimeli, hogy alszik. Ám hallani lehet a lélekzetvételen, mely zavart és meg-megakadó, hogy játék az egész, sunyi bujkálás, semmi más — össze is rezzen néha, a rátámaszkodó testtől bosszantva, aki pedig nem tágít, ha megállt, ott is marad még ki tudja meddig.

Az este haragos és nem enged. Ő sem. A budai éjtszakák különben is tolakodóbbak és parancsolóbbak, mint a többi városrészek éjtszakái, ami érthető is: itt ők uralkodnak s nem kell osztozniok a hatalmon senkivel sem. Amint érkeznek, egyszerre felveszik a látnivalót, lajstromoznak, katalógust olvasnak — a házak engedelmesen hajolnak meg előttük, az emberek tisztelettel kotródnak helyükre s még a lámpák is csak annyira mernek hunyorgatni, amennyire szeszélye engedi nekik.

Igy van ez az éjtszakával s ilyenkor jobb, ha az ember félreáll. Bodecky Pál a makacs emberek arisztokráciájához tartozik. Ő minél jobban zavarják, annál kevésbé tágít. Különös művelethez kezd. Megveti a lábát a fal mellett kevélyen, a balkezelével kigombolja a kabátját, aztán a mellényzsebében kotorász valami után; azt a valamit leteszi a kapu párkányára, a könyökével odaszorítja s ugyanahhoz a könyökéhez tartozó kezével addig matat rajta, míg szép csillogó fény szikrázik ki belőle. Akkor azt a szép csillogót megragadja, hamar a szájához repíti, ahol már egy másik titokzatos valami várakozik reá,

nem tudni ugyan, hogy hogyan került oda, de lehet, hogy már előre odakészítette — a szép lángocskától aztán csinos kerek parázs piroslik ki a sötétben, mint egy tréfás kérdőjelnek a pontja, mely fölé fehér és kék füstkigyók rajzolja a görbét...

Furcsa bonyolult művelet, tetszik neki, meg is mosolyogja. A jobb vállán rándít egyet, mintha valami megérszte volna és így is történt, amint rögtön látni fogjuk, ha még egy darabon elkísérjük őt s beleülünk vele együtt abba a kivilágított taxiba, amit a szerencsés véletlen történetünk közepébe gördít. Bodecky Pál bele telepszik s öt perc alatt már otthon is van.

A balkeze folyton a cigarettát egyengeti, a jobbválla meg egyre rángatózik. Lenéz reá oldalvást s elneveti magát.

— Csendesen, hé! — inti. — Hol a karja, Bodecky úr, hol a karja? Ejnye, feledékeny, csavargó, rendetlen senki. Hol hagyta?

Talán nem is volt soha. Humbug az egész mese azzal a sebesüléssel, meg miegyébbel. Alig egy órája, hogy az emberek a színházban megzokogták a hiányzó karját. Hát lehetett volna valaha ilyen sikere, ha a karja itt volna a helyén? Mi? Hát maga Bodecky — Pietro Cambi, táncfenomén, drámai csoda, szerencsétlen flótás, minek keresi mindig azt a kart? Le kellene vágatnia, ha lenne. Milyen csapás volna, ha lenne! De hála Istennek, nincs.

— Itt álljon meg, soffőr — szól ki a dunaparti szálloda előtt. A soffőr lassít, megáll. Bodecky kiszáll, pénzt keresgél, megint úgy balkezesen s közben mormog: — Itt lakom. III. em. 10. Pietro Cambi vagyok. Isten áldja.

Baktat felfelé a lépcsőn s elégedetlenkedik.

Micsoda ostobaság. A soffőrnek ugyan mi köze ahhoz, hogy ő ki és mi? Pietro Cambi? Fenét. Bodecky Pál, magánhivatalnok, huszonkilencesztendő s valami tréfacsináló angyal elvitte az egyik karját. Jöndulatból, persze, ez kétségtelen, ne ismételjük újra. Pietro Cambi, a táncos, az is valaki? Aki, mikor leghatásosabb lendületeiben röpködte magát a nézők előtt, Bodecky Pálnak emlékeznie kell és ez rettenetes.

Jó, hogy az ember néha mégis magára marad, félrelöpözhat az emlékeivel, a két különböző nevével, vitáival és egyetlen karjával Budára, a csendbe, éjtszakába s megtörölgetheti velük, mint puha ronggyal, a lelke csizmáit. Kicsit megfényesülnek a csizmák. Kicsit beszennyeződnek a rongyok. De mindegy: mehetünk tovább és ez a fő.

II.

Alig két esztendeje történt. Bodecky Pál magánhivatalnok ott állt az orfeumigazgató elegáns szobájában. Az igazgató búbajos ember s mikor azt mondta, hogy sajnálja, csettintett egyet a nyelvével.

— Sajnálom, Bodecky úr — mondta — de nem tehetek semmit sem az érdekében. Teljesen lehetetlen.

Hogy a lehetetlenséget még nyomatékosabbá tegye, megfordult a széken, mely egyenesen ilyen forgásokra volt berendezve s bálnaszemeit a Bodecky ártatlan szemeibe meresztette :

— Teljesen lehetetlen. Értse meg, az emberek szórakozni járnak hozzánk, nem sírni. Az emberek általában nem szeretik a szomorúságot.

Bodecky lesütötte a szemét. Alulról, valahonnan nagy, puha tenyeret látott maga felé közeledni. Gyáván emelte fel a kezét s beletette. Épen beleillett. Aztán felemelte a tekintetét is s az igazgató fejbubjának arra a részére helyezte, ahol más a homlokot tartogatja. A kellemes igazgatónak nem volt olyan része, amit homloknek lehetett volna nevezni. A csupafej ember legészakibb pontján borzas szürke tincs tolakodott felfelé, még felfelébb, egész függőleges tendenciával — a többi vízszintesen lapuló hajfürt fölé. Ez volt az egyetlen egyénivé merészkedő részlet az általános együvéhízás jóleső, bár kissé hervatag harmóniájában.

— Méltóztatna talán megnézni a fényképeket — mormolta Bodecky. — Itt vannak a berlini lappéldányok. A hamburgiak, a rómaiak. Mind bizonyítja, hogy páratlan sikereim voltak. Igen — buzdult neki s már szédült is egy kicsit — ha az a szerencsétlen sebesülés közbe nem jön, hol lennék már? Madridba hívtak, Amerikába . . .

Az igazgató a ceruzáját rágta.

— Igen, igen . . . Szép, nagyon szép, kedves uram, elhiszem, elhiszem. De az Isten áldja meg, ugy-e belátja — lenge mozdulatot tett — az ötlet annyira fantasztikus . . . Maga táncos . . . Hogy képzeled, hogy így . . . ?

Bodecky elpirult.

— A művészetem . . . Ha kívánja, szakértők előtt bizonyítom, hogy páratlan elgondolásaim vannak . . . És épen így, épen ezzel . . . A zene, a ritmus, a halhatatlan szépség, ami egy művészlélekben él, nem lehet egy karhoz kötve ! Hát a tehetségem a karomban volt s most, hogy az elveszett, nincs többé ?

Az igazgató lágyan mosolygott.

— Na . . . Nem egészen így van. A tánc a test művészete elsősorban és maga . . .

Bodecky vérvörösre vált.

— Nyomorék vagyok. De a szenvedés, a fájdalom az élet mélysége s a lényege minden igazi művészetnek.

— Frázis.

— Engedjék, hogy megmutassam — kiáltotta. — Nem leszek izléstelen, sem bántó. Olyant produkálok, amit még senki sem csinált. Sokat tanultam azóta is, az alakom semmit sem veszített szépségéből . . .

— Az emberek szórakozni akarnak, nem sírni.

A puha tenyér megint feléje torlódott s ellepte a gondolatait. Bodecky felsóhajtott s megadta magát. Elfogadta a rejtélyes tenyeret, aztán megfordult és kiment az ajtón.

Ment az utcán. Hányszor megy az ember életében utcán, gondolta s nem jut eszébe, hogy megszámlálja. Megy az úton és hazatér — vagy készülődik és elmegy hazulról. S hogy hazatérhessen, mindig el kell előbb mennie. Igen, ez világos. Nem, bölcselkedésre nem született Bodecky — végezte be s körülnézett.

Átnézett az utcán, álmoként elsuhanó nőkn, hiú napfényen, cifra nyári fákon, még cifrább mosolyon, amit otthon eltesznek a szekrénybe s utcára, sétára szépen kifényesítve mindig elővesznek, feltűznek magukra az utcára élők — egy villanat volt csupán, hogy megpillantott két nyomorékot. Olyan ismert alakjai voltak a pesti körútnak, máskor elment mellettük százszor is, észre sem vette; most beléje égett a képük, szinte marta. Béna katonák, ketten. Egy vak és egy idegsokkos. Régebben külön jártak, egyik a Teréz-, másik az Erzsébet-körúton próbálta adakozásra indítani az emberek jobbik szívét. Aztán úgy látszik, hogy megismerkedtek, összeszámolták kereseti lehetőségeiket s társasceget alakítottak. Mint két sötét árnyék, húzódtak az úton, árnyéka a fénynek, amiről azok, akik nagyon bölcseknek akarnak látszani, azt hazudják, hogy lennie kell.

Bodecky Pálnak, láttuk, furcsa csonk volt az egyik karja helyén. Sokat rángatózott s mintha attól félne, hogy elfelejtik, egyre jelezte magát. Mint a megátalkodott özvegy, aki folyton az urát emlegeti, aki meghalt. Az a kar most előreszőkött s Bodecky hozzágondolta a kezét, amint az emberek orra alá dőf:

— Uraim, adjanak...

III.

A dolog nem volt tragikus és ne tévesszen meg senkit. Az idő ment s azalatt emberünk egy-két ostobaságot követett el. Öngyilkosságot próbált, kórházban feküdt sokáig, felépült; aztán elvette feleségül az ápolónőjét, aki egy pár jó szót szolt hozzá, például ilyeneket:

— Szeretném, ha megnyugodna, Bodecky úr. Maga még fiatal-ember, egészséges...

— Egészséges-nyomorék...

— Nem. Egészséges, erős, egész ember, csak elkeseredett. Talán túlságosan egyedül van...

Igy mondta a nővér, aki halványarcú, finomkezű leány volt és Ágnesnek hívták. Bodecky sokszor csodálkozott, hogy minden, amit Ágnes nővér mond, milyen magától értetődő, okos és egyszerű dolog.

— Gondolja, kedves nővér, hogy az ember valóban társas lény? — kérdezte kételkedve. — Én azt hiszem, ez a legalávalóbb hazugság, amit magunkról híresztelünk. Én egészen biztosan nem vagyok az. Legyintett a kezével:

— Mondja, nővér, szeret maga élni?

A nővér hallgatott. Aztán szelíden, szomorúan felelte:

— Igen.

— Így?

— Így.

— Ilyen egyszerűen és ilyen — szegényesen?

— Nem szabad túlkövetelőnek lenni. Az is elég, sőt sok, ha másoknak hasznára lehetünk.

Bodecky gondolkozott.

— Én . . . én nem szerettem élni.

— Soha?

— Soha. De . . . de igen, régen, valamikor. Akkor igen.

Akkor szerettem az életet, de én nem vagyok olyan jó, mint maga. Mikor úgy jött elém, ragyogó fehéren, szüzen, romlottan, a karja kéjeket ígért s csak úgy elém borult és feltárta előttem mélységeit, akkor imádtam. De hogy szegény lett, sovány, fakó — a teste kietlen és szinte verejtékszagú — fujj, utálok. Vigyék, nem kell.

Másnap a nővér megkérdezte :

— Bodecky úr, nem vágyik vissza a hivatalába?

Bodecky bambán bámult rá.

— Hivatalba? Gondolja, hogy van nekem hivatalom?

Pedig volt bizony. Kétszáz pengő fizetés, osztalék, lakbér. Élni kell, félkarral is.

— Ó, hogy utálok. Inkább lennék örökre beteg, itt maga mellett.

Adja a kezét.

Megfogta a finom kis kezét s a homlokára szorította. Aztán csendesen lejjebb húzta a szájához s megcsókolta.

Mikor felépült s eltávozhatott a kórházból, úgy érezte, hogy nem tud Ágnes nélkül élni.

— Azt hiszem, beszedeik megint valami jobbfajta altatószert, csakhogy idehozzanak magához — mondta búcsúzáskor. Erre azonban nem volt semmi szükség : inkább a nővér ment el hozzá. Összeköltöztek s mint már mondtam, annak rendje és módja szerint megesküdtek. Az élet nem változott semmit : kiki ment a maga dolga után, csak az Ágnes nővér fehér arcával lett színesebb a Bodecky Pál estéje s az ő halk hangja formázta a némaságot, ahogy muzsikált a fülébe megszokott, naív, kedves dolgokat. Eleinte szinte terhére volt, hogy valaki ilyen jó legyen hozzá. Hogy felvágja a tányérján a húst, megkösse a nyakkendőjét — Úristen, bizony ez volt a legnehezebb ! — s pótolni próbálja az életében azt a hiányzó, sokat emlegetett félkart.

De minden, amihez Ágnes hozzáért, olyan természetes, kedves és okos ügygé változott, hogy gyorsan beleszokott.

— Kedves nővér — mondogatta most is néha, tréfálkozva. Az asszony kedvesen mosolygott vissza :

— Csak semmi csacsiság. Legyen esze, Bodecky úr.

A vége egyszerű volt és lesújtó. Egy napon Bodecky — akkor is napos, nyári délután volt — bement a kórházba, hogy Ágnessel valami

mérsékeltlen fontos bevásárlási ügyet beszéljen meg. Az orvosi rendelőbe utasították.

Ahogy odaért, a félig nyitott ajtón át halk beszéd ütötte meg a fülét. Mély férfihangot hallott, azt megismerte, az alorvos hangja volt s egy másik szelíd, védekező hangot, az Ágnesét. Megállt.

— Mi bajod? — mormolta a férfi. — Nem értelek, most egyszerre...

— Gondold meg...

— Mit? — sziszegett indulatosan a férfi. — Talán félsz tőle?

— Nem, nem, de...

Bodecky Pálnak piros lett az arca. Az első érzése az volt, hogy szégyenli magát. A második az, hogy valami fáj. S míg ott élehetetlenkedett az ajtó előtt, benn tovább beszélt a kettő:

— Mikor találkozunk?

— Mikor?

— Ma... Mikor jöhetsz?

— Ma nem lehet. Pál...

— Eh, mindig Pál! Hagyd azt a nyomorékot.

— Hallgass!

— Mit hallgassak? — csattant fel durván az orvos. — Nevetséges dolog, hisz nem szereted; ilyen vérű, idegzetű nő, nem szerethet egy magával tehetetlen nyomorékot, akit folyton babusgatni, etetni kell. Miért nem vártál reám, én is elvettelek volna.

Bodecky benyitotta az ajtót, nyugodtan besétált a szobába. Megnézte őket, előbb a férfit, aztán a nőt, hogy el ne felejtse. Aztán megfordult és kiment.

Ágnes azt írta: bocsáss meg, a szívemnek nem parancsolhatok.

A szíve? Egy fényképe állt az íróasztalon, el sem dobta, minek? Azon kikereste és kirajzolta ott, ahol lennie kellett, a szívét. Akkora volt csak, mint egy fekete pont.

IV.

Bodecky Pál elkövetett egy-két ostobaságot, de az idő nem állt meg ettől, még csak meg sem lassította magát; az évek jöttek, mint szorgalmas és pontos hordárok, lerakták az új csomagokat s a régieket felnyalábolták. Mindig egyformák ezek a hű munkások: buzgalmukban se látnak, se hallanak, kiálthat utánuk bárki akármit, vissza se néznek, rohannak, hoznak és visznek, nem kérdik meg, ki mit parancsol.

Bodecky Pálnak elhozták Pietro Cambit, a táncfenomént s most attól koldult szegény feje, hogy a maga szűkös Bodecky voltából kiteljesítse ezt a pöffeteg és igényteljes jövevényt.

Az emlékekhez mindig a mult idő képzeje tapad. Bodecky—Cambi

azonban rendszerint jelenben emlékezett s állandóan összetévesztette elmúlt és folyó dolgait. Hogyne, mikor a régiek befejezetlenek, az újak pedig már annyira befejezettek voltak.

Azon az estén, mikor külföldi diadalútjáról végre visszatért s először lépett fel hazájában, fehér hó borította a házak tetejét, de az aszfalton a durva lábak letaposták a szép fehér havat s az könnyezve olvadt bele a sárba. Proletár hópehely-leányok örök sorsa, míg a háztetők páholyaiban a diadémos hó-delnők a csillagos ég iránti érdeklődésük közben nem is veszik észre, hogy hogy halnak meg ők szegények, nyomorultan . . .

V.

Az igazgató és az impresszárió izgatottan futkostak az öltözők előtt. A sovány, vörös impresszárió csaknem fuldoklott; a kövér igazgató, akit már ismerünk, igyekezett legalább külsőleg nyugodtnak és közömbösnek látszani. De koponyája tetején a sajtóságos fényesség mindig a rendkívüli izgalom jele volt.

— Szenzációs lesz — suttogta Kollman, az impresszárió. — Szenzációs, meglássa. Az érdeklődés óriási, a reklám megtette hatását. Még Bécsset is felülmuljuk. Pedig ott ordított a közönség és sírt . . .

Az igazgató szeretett aforizmákban gondolkozni. Ilyenkor mélyen belenézett a másíknak a szemébe s az agya mélyéből mintegy kinyomtatva, rakta le szellemességét. Most is.

— Igen, az emberek szeretnek sírni. Ez korunk egyik perverzizása, úgyszólván — mondta súlyosan. — De gondolja — lendült át gyakorlatibb térre, — hogy sikerünk lesz? Hátha csalódní fog a közönség?

Kollman szánakozva nézett reá. Megfogta a vállát:

— Nézze, kedves Sulzer. Látott maga már klasszikus táncot? Nem afféle csepűragó népséget, hanem egy igazi művészt, teszem fel azt a Nijinszkyt. Azt látta? Nahát, az semmi ehhez képest. Az egy paccer ehhez a Pietro-Cambíhoz képest, én mondom. Majd meglátja.

S ahogy mondta, jól mondta. Nem tévedett.

A közönség zsúfolásig megtöltötte a nézőteret. Mindenki várt, a várakozás láza túlfűtötte a levegőt, elviselhetetlen hőségben izzadtak a falak és izzottak a testek, de senki sem törődött ezzel. A szemek a függöny felé feszültek s halk sóhaj szállt el, mikor végre széthúzódtak a bársony szárnyak . . .

Pietro ott állt a színpadon. Teste egyetlen vörös selyemleppellel volt ácsavarva, mely szabadon csak lábait s az egyik karját hagyta. És táncolt. Maga a mese, a kerete az egésznek, lényegtelen: az ifjú az erdőben egy leánnyal találkozik, aki iránt szerelemre lobban s a leányka elfogadja csókjait. Ám az erdő megirigyeli az ember örömét, farkasok támadják meg, vihar törí a fákat, éj sötétje úzi, tépi széjjel őket s a mindennél ádázabb ellen: a féltékeny vetélytárs. De az ifjú szerelme megvív minden ellenséggel, ereje legyöz minden gonosz támadást s

végül kisüt a nap, aranyfény ömlik a szerelmesek útjára s ott, az élet ragyogásában diadalittas éneket zeng a férfi az asszonynak, aki végre az övé. Mámorában letépi magáról a lepelt: feltárja testét, mely szép, mint egy isten s elfelejti, hogy béna, félkarú . . . A leány sikoltva, irtózva menekül . . .

Mikor vége lett, egy percig még csend volt. Aztán kitört a lelkesedés, mint az orkán: a székeket verték, kiabáltak, zokogtak. Mikor a tapsot megköszönni megjelent a függöny előtt s arcán a valóban elsírt könnyek nyoma fénylett: a lelkesedés hisztériává fokozódott. Majdnem széttépték.

Ezt a sikert kellett kiszellőzni ott a kis rejtekuczában, ahol valaha szegényen és szerencsétlenül — élt. Ezt szellőzi már két hete, de még mindig nem elég . . . Nos, mindegy, a sofförnek megmondta a nevét s az is valami. Felbotorkált a lépcsőn, benyitott a szobájába. A felvirágzott, díszes XV. Lajos-korabeli szobában megállt. Ime, nem várja senki. Az ünneplők elől megszökött, ki tudja, merre keresik.

— Szervusz! — intett befelé a saját képmásának a tükörben s ruhástól, ahogy volt, végigdőlt az ágyán.

VI.

Pietrót néhány napja furcsa gondok gyötörték. Az utcán viszontlatta a két ismerős koldust. Utánuk nézett. Gondolkozott. Hogy mennek, lám . . . Hogy mennek. Találkozott velük másnap, harmadnap, minden nap. Eleinte örömmel, de később egyre nyugtalanabban nézett utánuk. Végül egy napon, mikor megpillantotta őket, futásnak eredt. Beszaladt egyenesen az orfeumba. A bejárat mellett méteres plakátok ordítózták új nevét, Pietro Cambiét. Valami sas-féle madár volt a plakátra festve, meg két zöld liliom. Szép volt, mindig tetszett neki, de most nem ért reá törödni vele. Egyenesen az igazgató irodájának tartott. Ott találta Kollmant is. Megállt előttük s egyszerűen, bevezetés nélkül jelentette ki:

— Jövő héttől kezdve mást játszom.

— ??

— Változtatok a műsoron. Ezt nem táncolom tovább.

Mindketten felugrottak.

— De kedves barátom, megőrült? Most, a legnagyobb siker . . .

Nem vehetjük le a napirendről!

— Nem táncolom tovább.

A két ember egymásra nézett. Az igazgató volt mindig a nyugodtabb, tehát ő kezdte:

— Kedves uram, az ön szerződése úgy szól . . .

— Fütyülök a szerződésre. Pereljenek be. Különben sem mondtam, hogy nem lépek többé fel, csak annyit, hogy ezt nem játszom.

Az igazgató visszaült a helyére.

— Hát mit akar játszani? — kérdezte lágyan.

Pietro-Bodecky kinézett az ablakon. Ott, a tulsó soron ugrált, tántorgott a két katona.

— Utálok már — mondta halkán. — Vidám, győztes, szép szerepet akarok. Nem mindig rikatni, nem mindig hirdetni a nyomorúságomat.

Felvetette a fejét. Önmagára gúnyosan, de elszántan tette hozzá:

— Olyan szerepet akarok, ahol meghalnak értem a nők. Érti? Nem akarok többé szálnalmas nyomorék lenni.

VII.

Az igazgató és Kollmann összenéztek.

— Diadalmas nyomorék akar lenni. Mit csináljunk? Próbáljuk meg.

Kollman megvakarta a fejét és döntött. Kiadták az új jelentéseket, hogy Pietro szenzációs produkcióval fogja elkápráztatni az emberiséget, amelyet «a világ összes fővárosait megelőzően, leelőször a budapesti közönség lesz szerencsés megismerhetni». Az igazgató rossz előérzettől gyötörve éjtszakákon át nem aludt, Bodecky pedig elszántan készülődött új szerepére és senkivel sem állt szóba.

Az igazgató éjjeleken át nem aludt s mikor végre elérkezett a bemutatás napja s a gyülekező közönség megtöltötte a nézőtér széksorait, olyan fejfájósan bámult az embersűrűs sötétségbe, mintha az egészből nem hinne semmit. Pedig a színház olyan látványt nyujtott, amilyen lehet egy orfeumigazgató képzeletében a mennyország... Ember ember hátán.

Az igazgató meghúzódott egy homályos páholy mélyén s gyorsan beszedett egy kis szódabikarbónát. Ott fenn, a színpadon már szétmentek a függönyszárnyak s a vérvörös homályban, mint sápadt árnyék, imbolygott Pietro — de ő nem mert odanézni, csak az embereket bámulta, a tömeget, mely mint félelmes, legyőzhetetlennek tetsző állat nyúlt el előtte a teremben s a sok figyelő szem, mint egyetlen ragyogó tekintet világított.

Hogy mi történik a színpadon, nem is tudta... A hatalmas állat mozdulását figyelte fokozódó ijedtséggel.

Tudnunk kell, hogy Bodecky élete legszebb álmát táncolta meg. Az álmot a boldogságról és a szerelemről. Az álom olyan volt, amilyent mindenki szívesen álmodik magáról; de megfelejtkezett a közönség szívére: ó, drága közönség, ez egyszer nem volt rajta semmi sajnálni való.

Ez pedig végzetes hiba volt. A tömeg, a monstrum, nem szereti, ha tréfálnak vele. Aki pedig ingerli, jaj neki! A monstrum sírni akart, szálni és jó lenni: rátenni ormótlan kezét a szívére annak, aki művészetét alázattal nyujtotta feléje s külömbvalóságáért mindennap könyekkel engesztelte meg a fakó hatalmasságot. A tökéletesre formált

alak maga kihívás, a lesújtott Pietro nincs sehol; csak ifjú gőg kacag és élet ugrál... ez már gonosz tréfa volt és szinte gúny...

A monstrum felborzolta szőrét. Először csak mozdult egyet, rázott egyet magán. Azután kinyújtotta tagjait, lélekzetet vett s mélyről, messziről felmordult. A hangja tompa dübörgésnek tetszett, a színpad embere még meg sem hallotta. De a moraj fokozódott, a dühös állapot megrázta magát — egy pisszegés, egy fütty — székeket tologattak, padokat lökdöstek... A pisszegés kiabálássá, majd fülsiketítő lármává fokozódott s végül felviharzott a leghalálosabb zaj, a leggyilkosabb végzés: a nevetés...

Az igazgató fejébe vágta a kalapját, félrelökte a folyosón ácsorgó szolgát és kirohant az utcára.

VIII.

Az első estén Pietrot a közönség elragadtatásában majdnem széttépte.

Most majdnem megverte.

A hivatalban pedig, ahol valaha ő is dolgozott, két régi kollégája böngészte a lapokat.

— Ő az — szólt az egyik — emlékszik? Jó fiú volt szegény.

A másik aktákat kapcsolt csomóba az asztalon.

— Igen — felelte egykedvűen — jól felvitte Isten a dolgát. Milyen csendes, igénytelen ember volt akkoriban!

Hallgattak. Majd megszólalt újra az első:

— Szegény. Jó fiú volt. Emlékszik, egyszer már meg is akart halni. Valami szerelmi bánata lehetett, úgy hiszem. Igazán sajnálom.

— Miért? Mehet vissza külföldre, mindenütt ünnepelték — állítólag. Kellett így elrontani a szerencsését?

A másik kibámult az ablakon:

— Mondok valamit: furcsa az élet, Kelemen úr.

— Hagyjuk — felelte az előbbi s megvetően dobta fel az elintézett iratokat a polcra. — Némely ember nem tudja, hogy mit csináljon jó dolgában.

Nagy Berta.